

EVROPSKO PUTOVANJE

Author: [IWPR Balkans](#)

Zemljama zapadnog Balkana, ukoliko zaista zele priključenje u EU, predstoje naporan rad i teske odluke.

Zemlje zapadnog Balkana sve su blize Evropskoj uniji. Uskoro ce se navrsiti pet godina otkako je EU otvorila evropsku perspektivu za svoje jugoistocne susede zapocinjanjem Procesu stabilizacije i pridruzivanja, i otkako sam ja stupio na funkciju Visokog predstavnika EU za spoljnu politiku i bezbednost. Gledano unazad, rezultati su zbilja izvanredni.

Uprkos nedavnom nasilju na Kosovu, nivo tenzija je - u celini uzev - znatno nizi. Autoritarni rezimi su uklonjeni i demokratski izabrana rukovodstva medjusobno tesno saradjuju. Umesto da se i dalje bave prosloscu, vlade i parlamenti su poceli da rade na planovima za buducnost, cime je ucinjen korak napred u procesu integracije u EU.

Medjutim, kao i uvek, postoji i druga strana medalje. Jos uvek se niko u potpunosti ne odrice starih etnickih i politickih podela. Same reforme su cesto spore i nedovoljno energicne. Organizovani kriminal je i dalje veoma snazan. Najzad, tragicnim sticajem okolnosti, region je za manje od godinu dana ostao bez dvojice najvećih vizionara: Zorana Djindjica i Borisa Trajkovskog, koji su obojica bili i moji licni prijatelji, i lideri privrzeni evropskom putu.

Pitanje pred kojim se sada nalaze narodi i politicari u regionu jeste da li zaista zele u Evropu, da li su u stanju da odgovore na izazove koji ih na tom putu ocekuju, i da li imaju dovoljno odlucnosti i istrajnosti za prevazilazanje kasnjenja u kojem se, kada je rec o reformama i pomirenju, nalaze u odnosu na ostale zemlje.

U pogledu onoga sto je vec uradjeno, za sada prednjaci Hrvatska. Sporazum o stabilizaciji i pridruzivanju je u postupku ratifikacije, a 20. aprila je Evropska komisija - odgovarajuci na hrvatski zahtev - donela preporuku po kojoj bi trebalo otpoceti i pregovore o priključenju Uniji. Medjutim, Hrvatsku ceka jos mnogo izazova ukoliko zeli da zadovolji takozvane "kopenhagenske" kriterije za clanstvo. Pored ostalog, potrebno je uciniti i dodatne napore na polju manjinskih prava, zadržati punu saradnju sa Haskim tribunalom za ratne zlocine i nastaviti sa uskladjivanjem pravnog sistema sa principima EU.

Situacija je znatno slozenija u Srbiji i Crnoj Gori. U Beogradu, nova srpska vlada bi morala odlucnije da obnovi napore koji su cinjeni da se zemlja prikljuci Evropi. Puna saradnja s Tribunalom i dalje ostaje veoma vazan zahtev. Postoji veliki potencijal, ali sve demokratske snage moraju dati svoj doprinos da bi najveća zemlja u regionu ucinila odlucujuće poteze na putu ka EU. Sledeći korak bice pocetak pregovora o Sporazumu o stabilizaciji i pridruzivanju.

Na Kosovu su nedavni neredi razotkrili opšti neuspeh. Prioriteti bi trebalo da budu ostvarivanje bezbednosti, obnova unistenedih objekata i izvodjenje krivaca pred lice zakona. Politicko rukovodstvo mora da pokaze odgovornost i privrzenost ostvarivanju evropskih standarda. EU i dalje cini sve sto moze kako bi - u skladu sa Rezolucijom 1244 - ucvrstila stabilnost, omogucila prosperitet i izgradila demokratsko i multietnicko Kosovo.

U Bosni i Hercegovini vidljiv je znacajan napredak u reformama, ali se one moraju dodatno ubrzati kako bi se vec ove godine ispunili uslovi za pocetak pregovora o Sporazumu o stabilizaciji i pridruzivanju. Politicka rukovodstva moraju odgovoriti na nove izazove, buduci da "dejtonsko" doba postepeno ustupa mesto "briselskom". Teziste mora biti na buducnosti, a ne na proslosti.

U Bivsoj Jugoslovenskoj Republici Makedoniji, nakon krize koja je izbila 2001. godine, dogadjaji teku

uglavnom u pozitivnom smeru. Stabilnost je uspostavljena, a jedan deo Ohridskog sporazuma je vec implementiran. Prvi Sporazum o stabilizaciji i pridruzivanju koji je potpisan sa EU-om stupice na snagu posto bude ratifikovan 1. aprila. Nedelju dana pre toga, podneta je aplikacija za clanstvo u EU. Zemlja se nalazi pred izazovom da predaju aplikacije pretvori u snazan podsticaj za reforme. Bio bi to najbolji nacin na koji bi Makedonija odala postu svom pokojnom predsedniku.

U Albaniji, koja trenutno sa Unijom vodi pregovore o Sporazumu o stabilizaciji i pridruzivanju, vlada mora da pojaca svoju privrzenost reformama kako bi obezbedila sto sigurniji napredak na evropskom putu.

Putovanje ka Evropi ce svakako biti dugo. Onim zemljama koje zaista zele u Evropu predstoje naporan rad i teske odluke. No, njihovi susedi u srednjoj i istocnoj Evropi vec su pokazali da je moguće stici na krajnje odrediste, kao i da proces zblizavanja moze biti podjednako znacajan koliko i samo uclanjenje.

Iako jedino drzave iz regiona mogu uticati na brzinu kojom ce se odvijati ovo putovanje, i EU ce se potruditi da im u svemu sto ih ceka pomogne. Posredstvom policijskih misija EU u Sarajevu i Skoplju, kao i svojom spremnoscu na vojno angazovanje po ugledu na SFOR, mi smo pojacali napore koje cinimo kako bismo se izborili sa prosloscu. Odlukom o intenziviranju Procesu stabilizacije i pridruzivanja, koja je doneta na proslogodisnjem samitu u Solunu, osnazili smo podrsku i usmerili je ka izazovima buducnosti.

EU koristi sve instrumente koji joj stoje na raspolaganju kako bi pomogla zemljama zapadnog Balkana da joj se prikljuce. Buducnost zapadnog Balkana - kao sto smo i rekli u Solunu - jeste u prosirenoj Evropskoj uniji.

Havier Solana je Visoki predstavnik EU-a za spoljnu politiku i bezbednost.

Location: Kosovo

Focus: Balkans: Regional Reporting & Sustainable Training

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/evropsko-putovanje>